

GGD Amsterdam

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Themabijeenkomst
gezondheid in de MER

Workshop natuur en gezondheid

Fred Woudenberg
GGD Rotterdam-Rijnmond

Hanneke Kruize
RIVM

Opzet workshop

- Aandacht voor natuur en gezondheid in de praktijk
- Wat weten we over natuur en gezondheid?
- Mogelijke indicatoren
- Wijze van presenteren in de MER

Aandacht voor natuur & gezondheid in de praktijk

- Aandacht voor natuur & gezondheid in de leefomgeving is groeiende
- Naast risico's ook aandacht voor kansen leefomgeving
- Veel partijen betrokken: gemeenten, GGD'en, bewoners, zorgverzekeraars, woningcorporaties, groenbeheerders,....

Groen is goed voor gezondheid

Celky van Limpt - 18/12/12, 13:00

© ANP. Kinderen genieten van witte natuur in Kinderdijk.

Een groene omgeving houdt je langer gezond. Dat is al langer bekend. Maar maakt groen zieken ook sneller beter? Pas als er een antwoord is op die vraag, komt de zorg in actie, denkt Jolanda Maas.

In binnen- en buitenland doen wetenschappers al jaren onderzoek naar de relatie tussen natuur en gezondheid. En keer op keer komen ze tot de conclusie dat een groene en natuurlijke leefomgeving een positieve uitwerking heeft op de gezondheid van mensen. Een gratis 'groen medicijn', dat is goed nieuws in een tijd waarin de zorgkosten almaar stijgen. Toch doet de zorgsector nog niet veel met deze nieuwe inzichten.

Veel inspirerende voorbeelden

Stadslandbouw, pluktuinen, waterspeelpleinen, groene schoolpleinen, generatietuin, groene daken,....

Enkele referenties

- Eindadvies natuur op recept- communicatiestrategie (Van Zon Advies, NIVEL en Novio Consult, 2009)
- Inspiratiebrochure 'Een groene gezonde wijk, inspiratie voor de praktijk' (brede samenwerking GGD e.a, 2010)
- Health Impact Assessment Guide Greenspace (Greenspace Scotland e.a., 2008)
- Zie ook www.gezondontwerpwijzer.nl > thema groen en water

Wat weten we over natuur en gezondheid?

- Veel indicaties voor positieve (en negatieve) invloed van natuur & gezondheid. Natuur in de leefomgeving positieve invloed op:
  - Bewegen
  - Sociale contacten
  - Stressniveau
  - Persoonlijke ontwikkeling van mensen
  - Hittestress/waterberging
- Positief effect op zowel geestelijke als lichamelijke gezondheid
- Met name positief effect op kinderen, ouderen, mensen met een lage sociaal-economische status
- Daarnaast positief effect op biodiversiteit, maar ook op lokale economie (huizenprijzen, vestigingsklimaat)

Kennislacunes

- Veel variatie in onderzoek (opzet, indicatoren, populatie); soms ook tegenstrijdige resultaten
- Openstaande vragen:
  - › welke kenmerken van de natuurlijke omgeving doen er toe (karakterisering)?
  - › Wat is de relatie met het gebruik en beleving van de natuurlijke omgeving?
  - › Hoe kunnen we de positieve relaties verklaren (werkingsmechanisme)?
- Effecten van groeninterventies; wat levert het op?

Enkele voorbeelden onderzoeken in Nederland

- Vitamine G

www.nivel.nl/sites/default/files/bestanden/samenvatting%20Vitamine%20G%20project%202.pdf

- PHENOTYPE

www.phenotype.eu

- Pilots natuur en gezondheid

- Overschiese groentjes

www.youtube.com/watch?v=23vZdrUSaZI

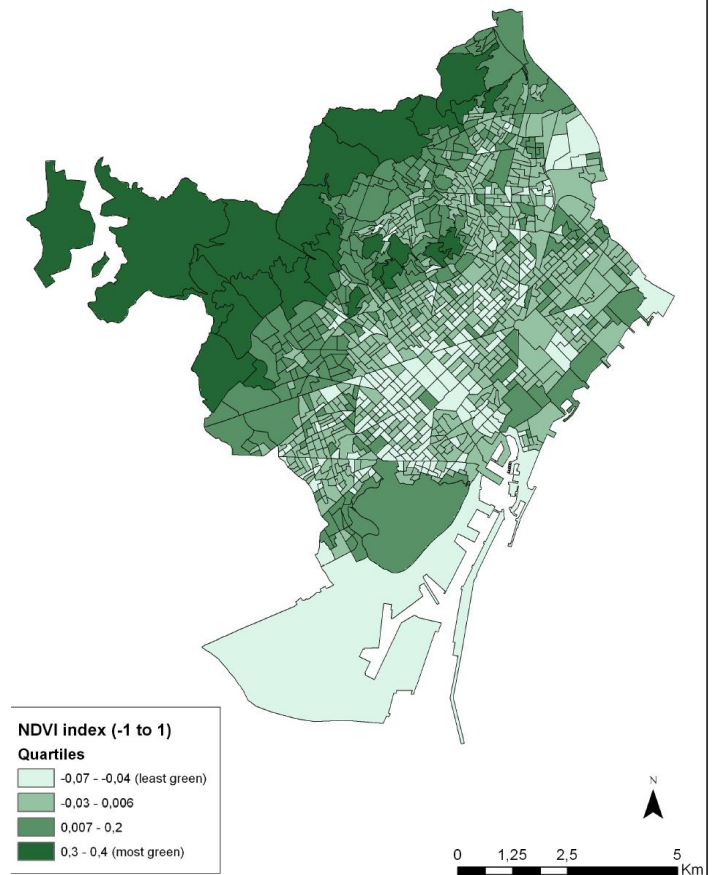
- Groene schoolpleinen

Voorbeelden van veel gebruikte indicatoren

- NDVI (mate van groen)
- # m2 groen binnen bepaalde afstand/buffer
- afstand tot groen
- % of greenspace
- ....

Mogelijke aanvullende indicatoren:

- type groen
- kwalitatieve aspecten (toegankelijkheid, veiligheid, aantrekkelijkheid, onderhoudsniveau...)
- cumulatief: in combi met andere omgevingsfactoren
- ...

**loop-, speel- en
zitgroen rond huis**

**park op
loopafstand**

**bos op
fietsafstand**

Aandacht voor natuur en gezondheid in de MER?

- Vindt u dat natuur (groen & water) een plek moet krijgen in de MER
- Zo ja, op welke wijze?
- Hoe zou je het kunnen toetsen?
- Mogelijke indicatoren?
Bijv. ook gecombineerde maten?
- Bestaande voorbeelden uit de praktijk of/hoe dit lokaal al aandacht krijgt?

Bedankt voor uw aandacht!

Contact:

Hanneke.Kruize@rivm.nl

Fwoudenberg@ggd.amsterdam.nl

